

24. Orlenko O., Saltan N. & Saltan O. (2020). "Vivchajte politichnu kartu chastin svitu, treba yasno uyavlyati, hto z kim i proti kogo" : navch. programi z geografii nar. shkil Harkova chasiv nim. okupaciyi 1941—1943 rr. *Siveryanskij Litopis*, 3, pp. 115—135. DOI: 10.5281/Zenodo.3949822.
25. Rudnicka N. Yu. (2004). V. G. Skorohod pro principii j metodi krayeznavchoyi roboti. *Visnik Zhitomirskogo derzhavnogo pedagogichnogo universitetu imeni I. Franka*, 14, pp. 11—14.
26. Karamash S. Yu. (2005). Vagner Yuriy Mikolajovich. *Enciklopediya suchasnoyi Ukrayini*, T. 4 : V—Vog, pp. 13—14.
27. Pashkovskaya N. M. (2004). Zabytye imena: Georgij Iosifovich Potapenko. *Visnik Odeskogo nacionalnogo universitetu*, 9, (1) : Biologiya, pp. 269—273.
28. Bukach V. M. (2022). *Z istoriyi Odeskogo nimeckogo pedagogichnogo institutu : dovidnik*. Odesa: PNPNU.
29. Yas O. V. (2003). Vipser Robert Yuriyovich. *Enciklopediya istoriyi Ukrayini : u 10 t*, T. 1 : A—V, p. 571.
30. Krasnopolskij O. V. (2001). Alampiyev Petro Martinovich. *Enciklopediya suchasnoyi*, T. 1 : A, p. 342.
31. Taranushenko S. (1923). *Pokrovskij sobor u Harkovi*. Harkiv: [b. v.].

Надійшла до редакції 12 вересня 2022 року

ЗА РУБЕЖЕМ

УДК 378.091:[002+02]](540)(045)

DOI: 10.36273/2076-9555.2022.10(315).50-52

Анатолій Гуменчук,

кандидат історичних наук, доцент,

перший проректор Національної академії

образотворчого мистецтва і архітектури,

e-mail: topa@ua.fm

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8931-7474>

Вплив Шіалі Ранганатана на розвиток вищої бібліотечної освіти Індії*

Компаративний аналіз навчальних планів наведених типів освітніх програм дає змогу визначити особливості змісту підготовки магістра-управлінця та магістра-дослідника. Зокрема, в Університеті Делі підготовка магістра бібліотечних та інформаційних наук передбачає опанування здобувачами таких дисциплін першого семестру: "Інформаційні системи та програми", "Організація знань: класифікація та каталогізація", "Прикладні програми інформаційних і комунікаційних технологій у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук", "Методологія досліджень", "Маркетинг бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг". У другому семестрі, крім обов'язкових навчальних дисциплін ("Системи зберігання та пошуку інформації", "Інформаційна грамотність у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук"), передбачено вивчення двох курсів на вибір, один з яких кожний здобувач має обирати з блоку дисциплін, присвячених вивченню особливостей бібліотек різних типів ("Система публічних бібліотек", "Система академічних бібліотек", "Система медичних бібліотек", "Система науково-технічних бібліотек", "Система сільськогосподарських бібліотек"), а другу — з міждисциплінарного блоку ("Друковані та електронні джерела інформації з гуманітарних наук", "Друковані та електронні джерела інформації з природничих наук", "Друковані та електронні джерела інформації з суспільних

наук"). Обов'язковим складником підготовки магістра є написання дипломного проекту, який він публічно захищає після складання іспитів за другий навчальний семестр.

Освітня програма підготовки магістра філософії зі спеціальності Library and Information Sciences в Університеті Делі складається з двох частин: навчальної, що охоплює вивчення впродовж першого семестру двох обов'язкових дисциплін ("Методологія досліджень у галузі бібліотекознавства та інформаційних наук", "Планування та управління бібліотеками й інформаційними центрами"), та однієї вибіркової з такого переліку: "Бібліотечна система університетів і коледжів", "Опрацювання та організація інформації", "Бібліотечна та інформаційна освіта", "ІТ-інструменти й технології в бібліотечній та інформаційній справі". Другий семестр навчання присвячено реалізації наукової частини освітньої програми — написанню та захисту магістерської дисертації з актуальної теми, затвердженої випусковою кафедрою. Наголошено, що дисертація має містити результати оригінального дослідження, нову інтерпретацію відомих фактів чи оглядову статтю критичного характеру й допускається до захисту лише за умови позитивного відгуку наукового керівника.

Освітня програма підготовки доктора філософії зі спеціальності Library and Information

* Закінчення. Початок див.: Вісник Книжкової палати. 2022. № 9. С. 49—52.

Sciences в Університеті Делі передбачає, окрім вивчення зазначених дисциплін, поглиблені вимоги до дисертації, що має демонструвати набуття здобувачем таких навичок: дослідження, оцінювання, розмірковування, розуміння, аналіз, проектування, написання та редагування наукових текстів; публічне оприлюднення результатів наукової розвідки. Поміж основних напрямів дисертаційних досліджень аспірантів випускова кафедра пропонує такі: "Маркетинг бібліотечно-інформаційних продуктів і послуг"; "Каталогізація в бібліотеках"; "Історія бібліотек та інформаційних центрів Індії"; "Застосування ІКТ в бібліотечно-інформаційній діяльності"; "Веб-дизайн та розроблення контенту"; "Бібліотечна класифікація, бібліометрія, наукометрія та вебметричні дослідження"; "Офіційні документи та публікації уряду Індії"; "Система публічних бібліотек"; "Розроблення та оцінювання веб-сайтів"; "Веб-ОРАС"; "Електронні журнали"; "Соціальні мережі"; "Синтаксис, дискурс, психолінгвістика" [6]. Судячи з проблематики дисертаційних досліджень, рівень розвитку індійського бібліотекознавства загалом відповідає сучасним векторам модернізації бібліотечно-інформаційної діяльності, але слід посилити увагу до проблем цифровізації бібліотечного соціального інституту. До того ж однорічний термін навчання в аспірантурі, освітня програма якої майже не відрізняється від освітньої програми на здобуття ступеня магістра філософії, не дає аспірантам змоги підготувати ґрунтовне та якісне дослідження, висновки якого спираються на потужну емпіричну базу та надійний методологічний інструментарій. У цьому сенсі український досвід і традиції підготовки науково-педагогічних кадрів у галузі бібліотекознавства є більш ґрунтовними та релевантними європейським вимогам якості ступеневої бібліотекознавчої освіти.

Висновки. Індійська модель вищої бібліотечної освіти сформувалася під впливом англійської освітньої традиції, яку запозичив, розвинув і збагатив національною специфікою видатний індійський бібліотекознавець Ш. Ранганатан, заснувавши 1928 р. першу в Індії бібліотечну школу в структурі класичного університету. Нині майже 100 ЗВО Індії мають освітні програми підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців різних рівнів. В основі сучасної моделі ступеневої бібліотечно-інформаційної освіти країни — однорічна профілізація підготовки бакалавра зі спеціальності Library and Information Sciences на базі загальної вищої гуманітарної освіти; однорічні освітні програми підготовки класичного магістра чи магістра філософії зі спеціальності Library and Information Sciences; однорічна аспірантура, що має навчальний і дослідницький складники. Ця модель відрізняється від сучасної англійської моделі, що передбачає 3-4-річну підготовку бакалавра на базі кафедр управління інформацією, 1-2-річну магістратуру з широкою профілізацією освітніх програм, орієнтованих на управління цифровими бібліотеками, та 2-річну аспірантуру. Негативною тенденцією розвитку індійської моделі підготовки бібліотечно-інформаційних фахівців є прагнення економії на ступеневій освіті та скорочення термінів підготовки бакалавра, магістра й доктора філософії до одного року. В умовах стрімкої цифровізації інформаційної галузі та підвищення інтелектуалізації бібліотечної професії такий підхід суттєво знижує якість підготовки фахівців і зумовлює потребу доповнення їх базової фахової освіти подальшою неперервною, підвищення демократизації освітніх практик, розширення автономії університетів та запровадження міжнародного досвіду модернізації змісту й структури освітніх програм.

Список використаних літератури та джерел

1. Гуменчук А. В. Напрями модернізації вищої бібліотечної освіти в КНР / А. В. Гуменчук // Вісник Харківської державної академії культури. — 2021. — Вип. 60. — С. 89—99.
2. Соляник А. А. Моделі сталого розвитку вищої бібліотечно-інформаційної освіти: зарубіжний досвід / А. А. Соляник // Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: орієнтири співтворення : зб. матеріалів X Міжнар. наук.-практ. конф., 25—28 лют. 2020 р., смт Славське Львів. обл. : зб. матеріалів / ВГО Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2020. — С. 13—17. — Режим доступу: Zbirnyk_Ukr_Slavske_2020_compressed.pdf. — Назва з екрана.
3. Стрішенець Н. В. Сучасна американська бібліотечно-інформаційна терміносистема: бібліотекознавчий аспект : монографія / Н. В. Стрішенець ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. — Київ, 2011. — С. 334—335.
4. Щизнь Ч. Щ. Комп'ютеризація бібліотек Китаю: проблема фахової освіти / Чен Щзе Щизнь // Вісник Книжкової палати. — 2002. — № 3. — С. 14—16.
5. Чен Я. Економічна складова підготовки сучасного бібліотечного фахівця / Ян Чен // Сучасна інформаційно-бібліотечна освіта: європейські орієнтири : VII Міжнар. наук.-практ. конф., 1—4 берез. 2017 р., смт Славське Львів. обл. : зб. матеріалів / Укр. бібл. асоц., Нац. акад. кер. кадрів культури і мистецтв. — Київ, 2017. — С. 49—51.
6. Department of Library and Information Science of University of Delhi. — Mode of access: <http://dlis.du.ac.in/phd.html>. — Title from the screen.

7. Ranganathan S. R. Librarian looks back / S. R. Ranganathan // *Herald Library Science*. — 1963—1972. — Vol. 2—11.
8. Satija M. P. S. R. Ranganathan and the method of science / Mohinder Partap Satija. — New Delhi : Aditya Prakashan, 1992. — 181 p.
9. Singh S. S. R. Ranganathan birth centenary literature / Sewa Singh. — New Delhi : Ess Ess Publications, 1995. — 160 p.
10. *World Guide to Library, Archive and Information Science Education: Third New and Completely Revised Edition* / Edited by Axel Schniederjürge (2017). — München : K. G. Saur Verlag. — 561 p.
11. Yogeshwar R. S. R. Ranganathan: pragmatic philosopher of information science; a personal biography / R. Yogeshwar. — Mumbai : Bharatiya Vidya Bhavan, 2001. — 402 p.

Anatolii Humenchuk,

PhD of Historical Sciences, Associate Professor,

First Vice-Rector of the National Academy of Fine Arts and Architecture

Shiyali Ranganathan's developmental impact of higher library education in India

The article highlights the organizational and cognitive features of the higher library and information education's degree system in India. The study determines the role of the outstanding Indian librarian Shiyali Ramamrita Ranganathan as the founder of the library education at the university level and his influence on the introduction of the English educational model of training librarians in the country.

Based on the content analysis of educational programs for the various educational degrees librarians training operating in leading Indian universities, it has been proven that the modern model of graduate library and information education in India as a whole corresponds to modern global trends in its development, but has its national specifics. It has been proven that a negative trend in the development of the Indian system of the library and information specialists training is the desire to save money on graduate education and shorten the terms of bachelor's, master's and doctor of philosophy training to 1 year. It is substantiated that in the conditions of the rapid information industry digitalization and increasing the library profession intellectualization, such an approach significantly reduces the quality of the specialists training and necessitates the addition of their basic professional education with further continuous one, as well as expansion of the educational programs profiling, modernization of their content and structure.

Keywords: *Shiyali Ramamrita Ranganathan; higher library and information education; India; history; degrees of higher education; profiling of library science educational programs*

References

1. Humenchuk A. V. (2021). Napriamy modernizatsii vyshchoi bibliotechnoi osvity v KNR. *Visnyk Kharkivskoi derzhavnoi akademii kultury*, 60, pp. 89—99.
2. Solianyk A. A. (2020). Modeli staloho rozvytku vyshchoi bibliotechno-informatsiinoi osvity: zarubizhnyi dosvid. *Suchasna informatsiino-bibliotechna osvita: oriientyry spivtvorennia : zb. materialiv X Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 25—28 liut. 2020 r., smt Slavske Lviv. obl. : zb. materialiv*, pp. 13—17. Available at: [Zbirnyk_ULA_Slavske_2020_compressed.pdf](#).
3. Strishnets N. V. (2011). *Suchasna amerykanska bibliotechno-informatsiina terminosystema: bibliotekoznavchi aspekt : monohrafiia*. Kyiv.
4. Shchzyn Ch. Sh. (202). Kompiuteryzatsiia bibliotek Kytaiu: problema fakhovoi osvity. *Visnik Knizhkovoyi palati*, 3, pp. 14—16.
5. Chen Ya. (2017). Ekonomichna skladova pidhotovky suchasnoho bibliotechnoho fakhivtsia. *Suchasna informat-siino-bibliotechna osvita: yevropeiski oriientyry : VII Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 1—4 berez. 2017 r., smt Slavske Lviv. obl. : zb. materialiv*. Kyiv, pp. 49—51.
6. *Department of Library and Information Science of University of Delhi*. (2022). Available at: <http://dlis.du.ac.in/phd.html>.
7. Ranganathan S. R. (1963—1972). Librarian looks back. *Herald Library Science*, 2—11.
8. Satija M. P. (1992). *S. R. Ranganathan and the method of science*. New Delhi: Aditya Prakashan.
9. Singh S. (1995). *S. R. Ranganathan: birth centenary literature*. New Delhi: Ess Ess Publications.
10. *World Guide to Library, Archive and Information Science Education: Third New and Completely Revised Edition*. (2017). München: K. G. Saur Verlag.
11. Yogeshwar R. (2001). *S. R. Ranganathan: pragmatic philosopher of information science; a personal biography*. Mumbai: Bharatiya Vidya Bhavan.

Надійшла до редакції 14 липня 2022 року

Свідоцтво про державну реєстрацію КВ № 21783-11683ПП від 31.12.2015.

Формат 60x84^{1/8}. Ум. друк. арк. 6,05. Тираж 73 пр. Зам. 54.

Журнал надруковано на обладнанні Книжкової палати України

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 1954 від 24.09.2004.

До уваги читачів: електронний варіант журналу "Вісник Книжкової палати" ISSN 2076-9555 (онлайн-версія) розміщено на сайті Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського в розділі "Наукова періодика України":

http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/VKP/index.html